Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

НАКАЗ

21. 11. 2024 **Харків** **№** 338

Про затвердження Інструкції з проведення інструктажів та Положення про інструктажі з цивільного захисту

Відповідно до вимог Розділу IV, гл.10, ст. 40 Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України від 26.06.2013р. № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», з метою забезпечення високого рівня готовності працівників університету до дій в умовах загрози, виникнення і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціально-політичного і воєнного характеру

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити та ввести в дію Положення про інструктажі з цивільного захисту Харківського національного університету радіоелектроніки (далі Положення) та Інструкцію з проведення інструктажів з питань цивільного захисту, що додаються.
2. Покласти відповідальність за проведення інструктажів з цивільного захисту на штаб ЦЗ та керівників структурних підрозділів.
3. Начальнику відділу кадрів Сергію ЧЕПЕЛІ при укладанні трудових договорів забезпечити виконання п.1.3. Положення.
4. Провідному фахівцю штабу цивільного захисту університету Євгену АНПІЛОГОВУ організувати проведення вступних інструктажів відповідно до п. 2.2. Положення.
5. Працівникам отримувати візу про інструктаж з питань цивільного захисту на заяві про прийняття на роботу (кімната 320, корпус «І-6»)
6. Контроль за виконанням наказу покласти на проректора з АГР Григорія ВЕДМІДЯ.

В.о. ректора Ігор РУБАН

Проект вносить:
пров.фах. штабу ЦЗН
Євген АНПІЛОГОВ

Погоджено:
Проректор з АГР
Григорій ВЕДМІДЬ
Начальник відділу кадрів
Сергій ЧЕПЕЛА
Начальник юридичного відділу
Анна АЙЛАЗЯН

Затверджено
наказом від «21» 11 2024р.
N 338

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ІНСТРУКТАЖІ З ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

1. Загальні положення

1.1. Це Положення про інструктажі з цивільного захисту Харківського національного університету радіоелектроніки (далі Положення) розроблено відповідно до вимог статті 40 Кодексу цивільного захисту України та постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».

1.2. Положення встановлює порядок проведення інструктажів з питань цивільного захисту (далі ЦЗ), науково-педагогічних працівників, обслуговуючого та допоміжного персоналу і поширюється на всі його структурні підрозділи.

1.3. Науково-педагогічні працівники, обслуговуючий та допоміжний персонал університету під час прийняття на роботу та за місцем роботи повинні проходити інструктажі з питань ЦЗ відповідно до порядку, встановленому в розділі 2 цього Положення.

1.4. Організація своєчасного і якісного проведення інструктажів та перевірки знань з питань ЦЗ покладається на відповідних керівників структурних підрозділів університету, штаб цивільного захисту.

1.5. Допуск до роботи осіб, які не пройшли інструктаж з питань ЦЗ забороняється.

2. Порядок проведення інструктажів з ЦЗ

2.1 За призначенням та часом проведення інструктажі з питань ЦЗ поділяються на вступний, позаплановий та цільовий.

2.2 Вступний інструктаж з питань ЦЗ проводиться з усіма категоріями науково-педагогічних працівників, обслуговуючого та допоміжного персоналу, які щойно прийняті на роботу (постійну або тимчасову) незалежно від їх освіти, стажу роботи або посади, а також з особами, які прибули в університет для проходження практики, у відрядження і мають брати безпосередню участь у виконанні робіт на території, в будівлях і приміщеннях університету. Він проводиться на підставі чинних інструкцій та інших нормативних актів з питань ЦЗ особами, відповідальними з питань цивільного захисту у структурних підрозділах університету та штабом ЦЗ.

2.3 Позаплановий інструктаж з питань ЦЗ проводиться на робочому місці у разі загрози виникнення і розвитку, або ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціально-політичного і воєнного характеру;

Обсяг та зміст позапланового інструктажу визначається в кожному випадку окремо, залежно від причин, що спричинили необхідність його проведення.

2.4 Цільовий інструктаж з питань ЦЗ проводиться:

- перед виконанням разових робіт, що безпосередньо не пов'язані з основною роботою співробітника;

- при виконанні завдань щодо попередження, реагування, або ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціально-політичного і воєнного характеру.
- при виконанні робіт, що оформляються нарядом-допуском, письмовим дозволом та іншими документами

Цільовий інструктаж організовується керівником структурного підрозділу, начальником штабу ЦЗ та проводиться на підставі чинних інструкцій та інших нормативних актів з питань ЦЗ і фіксується нарядом-допуском або іншим документом, який дозволяє проведення робіт.

2.5 Результати всіх видів інструктажів фіксуються у відповідних Журналах реєстрації інструктажів з питань ЦЗ, де вказуються:
- дата проведення інструктажу;
- прізвище, ініціали та підпис особи, яку інструктують;
- назва підрозділу;
- вид інструктажу;
- прізвище, ініціали та підпис особи, яка інструктує.

Сторінки Журналу реєстрації інструктажів з питань ЦЗ повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою.

Розроблено:

пров. фах. штабу ЦЗ
Євген АНПІЛОГОВ

Узгоджено:

проректор з АГР
Григорій ВЕДМІДЬ

ІНСТРУКЦІЯ

ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ІНСТРУКТАЖУ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Затверджено
наказом від «21» 11 2024р.
N 338

ІНСТРУКЦІЯ

щодо проведення інструктажу з питань цивільного захисту при загрозі або виникненні надзвичайних ситуацій (НС) в період проведення воєнних дій в Україні

1. Загальні відомості

1.1 За результатами інструктажів та навчань персонал закладу повинен:

- знати та вміти виконувати встановлені на території університету вимоги стосовно власної безпеки та безпеки оточуючих;
- знати правила поведінки та рекомендовані дії в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру.
- знати правила поведінки при виникненні аварій та надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, не припускатися дій, які можуть призвести до виникнення аварій та надзвичайних ситуацій;
- знати основні заходи та способи захисту від шкідливого впливу небезпечних речовин та наслідків надзвичайних ситуацій техногенного характеру, правила користування засобами радіаційного, хімічного та колективного захисту.

Надзвичайною ситуацією є обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією (*поширення інфекційної хвороби тварин на значній території*), епіфітотією *(широке поширення на території однієї або кількох адміністративно-територіальних одиниць заразної хвороби рослин*), застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

У разі виникнення аварій та надзвичайних ситуацій працівники зобов'язані діяти спокійно, не панікувати, точно й оперативно слідувати вказівкам керівництва університету, осіб, відповідальних за цивільний захист, протипожежну безпеку, охорону праці, а також представників аварійно-рятувальних, пожежних, медичних підрозділів.

1.2 Права та обов'язки громадян у сфері цивільного захисту

Громадяни України мають право на:

- отримання інформації про надзвичайні ситуації або небезпечні події, що виникли або можуть виникнути, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;
- забезпечення засобами колективного та індивідуального захисту та їх використання;
- звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту від надзвичайних ситуацій;

- участь у роботах із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у складі добровільних формувань цивільного захисту;
- отримання заробітної плати за роботу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації у разі залучення до таких робіт згідно з трудовими договорами;
- соціальний захист та відшкодування відповідно до законодавства шкоди, заподіяної їхньому життю, здоров'ю та майну внаслідок надзвичайних ситуацій або проведення робіт із запобігання та ліквідації наслідків;
- медичну допомогу, соціально-психологічну підтримку та медико-психологічну реабілітацію у разі отримання фізичних і психологічних травм.

Громадяни України зобов'язані:
- дотримуватися правил поведінки, безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;
- дотримуватися заходів безпеки у побуті та повсякденній трудовій діяльності, не допускати порушень виробничої і технологічної дисципліни, вимог екологічної безпеки, охорони праці та правил техніки безпеки, що можуть призвести до надзвичайної ситуації;
- вивчати способи захисту від надзвичайних ситуацій та дій у разі їх виникнення, надання домедичної допомоги постраждалим, правила користування засобами захисту;
- повідомляти службі екстреної допомоги населенню про виникнення надзвичайних ситуацій;
- у разі виникнення надзвичайної ситуації до прибуття аварійно-рятувальних підрозділів вживати заходів для рятування населення і майна;
- дотримуватися протиепідемічного, протиепізоотичного та протиепіфітотичного режимів, режимів радіаційного захисту;
- виконувати правила пожежної безпеки, забезпечувати будівлі, які їм належать на праві приватної власності, первинними засобами пожежогасіння;
- навчати дітей обережному поводженню з вогнем та іншими небезпечними факторами, що негативно впливають на стан людини.

1.3 Загальні відомості про установу:

Харківський національний університет радіоелектроніки розташований в північно - східній частині міста, в 3-х кілометрах від геометричного центру м. Харкова на території Шевченківського району. Корпуси університету розташовані за адресою пр.Науки, 14.

1.4 Джерелами небезпечних і шкідливих чинників можуть бути:

нерегламентовані режими роботи технологічного обладнання, транспортні засоби, вантажопідіймальне устаткування, механізми, обладнання, деталі та вироби, що рухаються; устаткування, що працює під тиском; електромережі, електрифіковане устаткування та інструменти; інженерні комунікації; роботи, що призводять до психофізіологічних перевантажень; токсичні речовини; помилкові дії працівників; аварії та надзвичайні ситуації техногенного характеру; надзвичайні ситуації природного характеру; пошкодження або руйнування будівель, а також завали внаслідок бомбардувань.
На території розташування університету відсутні потенційно-небезпечні об'єкти.

2. Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій.

Головний спосіб оповіщення персоналу про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій – це передача повідомлення по телефону, через гучномовці та за допомогою системи оповіщення університету, а також через місцеві радіомовні станції і телебачення.

Для притягнення уваги в екстремальних ситуаціях перед передачею інформації включаються сирени, а також інші сигнальні засоби (гудки підприємств, транспорту).

Доведення сигналів оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій до керівництва університету покладається на оперативного чергового оперативно-чергової служби та штаб цивільного захисту університету.

Запам'ятайте! Сирени і переривисті гудки інших сигнальних засобів означають сигнал цивільного захисту "УВАГА ВСІМ!". Почувши такий сигнал, негайно треба включити гучномовець, радіоприймач або телевізор і слухати повідомлення штабу ЦЗ з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення міста.

3. Дії учасників навчально-виховного процесу університету при виникненні надзвичайних ситуацій в період проведення воєнних дій в Україні

3.1. Дії персоналу при отриманні (відміни) сигналу повітряної небезпеки

СИГНАЛ «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА» оголошується стільки разів, скільки цього вимагає ситуація. Точне місце, куди може влучити ракета, чи який населений пункт атакує літак, визначити важко. отже після таких сигналів треба негайно переміщатися в укриття.

При отриманні сигналу *"ПОВІТРЯНА ТРИВОГА"* необхідно: припинити навчальний процес та роботу; виключити електроенергію, перекрити газ, воду; взяти засоби індивідуального захисту, документи; швидко покинути приміщення та перейти у захисну споруду або сховатися на місцевості (у підземному переході, підвалі будинку); додержуватись спокою і порядку; бути уважним до об'яв

Якщо ви знаходились в приміщенні і не встигли добігти до укриття під час обстрілу то негайно перейдіть у приміщення без вікон, або скористуйтесь правилом *«двох стін» (перша стіна візьме на себе силу вибуху, наступна - руйнування)*; якщо виникла пожежа чи пошкодження будинку – телефонуйте 101, вкажіть точну адресу, поверх, квартиру та при можливості покиньте приміщення.

При отриманні сигналу *"ВІДБІЙ ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ"* необхідно: покинути захисну споруду, бути в готовності до повторного повітряного нападу противника; завжди мати при собі засоби індивідуального захисту; бути уважним до об'яв штабу цивільного захисту.

3.2. Порядок дій при екстреної евакуації (виводу) з навчальних корпусів та приміщень при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру.

З отриманням розпорядження, або голосової об'яви гучномовцем про термінову евакуацію (вивід) з навчальних корпусів та приміщень, всім учасникам навчально-виховного процесу і працівникам університету необхідно знеструмити все електрообладнання та оргтехніку в робочих кабінетах та аудиторіях, взяти документи, матеріальні цінності та покинути будівлі навчальних корпусів згідно схеми евакуації, яка вивішена на кожному поверсі будівель. При евакуації запобігати виникненню паніки, не допускати зустрічних і пересічних потоків людей. + Заборонено користуватися ліфтами, тому що електромережу можуть раптово вимкнути.

По закінченню евакуації зібратися у встановленому наказом для кожного підрозділу місці, для проведення поіменної звірки евакуйованих (згідно списків). У разі виявлення відсутності будь-якого співробітника, або студента і не можливості зв'язатися з ним по мобільному каналу зв'язку, негайно з'ясувати, хто і де його востаннє бачив та поінформувати про це керівника

У разі прямої загрози безпеці людей - евакуацію треба проводити негайно, не очікуючи вказівок.

Примітка: *Не допускається проведення евакуації матеріальних цінностей одночасно з евакуацією людей.*

3.3. Дії населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру:

НЕОБХІДНО:

- зберігати спокій, уникати паніки; швидко зібрати необхідні документи, цінності, ліки, продукти та інші необхідні речі; надати допомогу дітям, інвалідам та людям похилого віку.
- Підготовку до можливого перебування у зоні надзвичайної ситуації доцільно починати завчасно. Необхідно підготувати "екстрену валізу" з речами, які можуть знадобитись при знаходженні у зоні НС або при евакуації у безпечні райони.
- завжди мати при собі документ (паспорт) що засвідчує особу, відомості про групу крові своєї та близьких родичів, можливі проблеми зі здоров'ям (алергію на медичні препарати тощо);
- знати місце розташування захисних споруд цивільного захисту поблизу місця проживання, роботи, місцях частого відвідування (магазини, ринок, дорога до роботи, медичні заклади тощо). Без необхідності старатися як найменше знаходитись поза місцем проживання, роботи та малознайомих місць;
- при виході із приміщень, пересуванні сходами багатоповерхівок або до захисної споруди цивільного захисту дотримуватись правила правої руки (як при русі автомобільного транспорту) з метою уникнення тисняви. Пропускати вперед та надавати допомогу жінкам, дітям, перестарілим людям та інвалідам, що значно скоротить терміни зайняття укриття;
- уникати місць скупчення людей;
- не вступати у суперечки з незнайомими людьми, уникати можливих провокацій;
- у разі отримання будь-якої інформації від органів державної влади про можливу небезпеку або заходи щодо підвищення безпеки передати її іншим людям (за місцем проживання, роботи тощо);
- у разі потрапляння у район обстрілу сховатись у найближчу захисну споруду цивільного захисту, сховище (укриття). У разі відсутності пристосованих сховищ, для укриття використовувати нерівності рельєфу місцевості (канави, окопи, заглиблення від вибухів тощо). У разі раптового обстрілу та відсутності поблизу захисних споруд цивільного захисту – лягти на землю головою в сторону, протилежну вибухам. Голову прикрити руками (за наявності, для прикриття голови використовувати валізу або інші речі). Не виходьте з укриття до кінця обстрілу;
- надавати першу допомогу іншим людям у разі їх поранення. Викликати швидку допомогу, представників ДСНС України, органів правопорядку.

НЕ РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ:

- підходити до вікон, якщо почуєте постріли;
- спостерігати за ходом бойових дій;
- стояти чи перебігати під обстрілом;
- конфліктувати з озброєними людьми;
- носити армійську форму або камуфльований одяг;
- демонструвати зброю або предмети, схожі на неї;
- підбирати покинуті зброю та боєприпаси.

➢ "ЕКСТРЕНА ВАЛІЗА"

Екстрена валіза, як правило, являє собою міцний і зручний рюкзак від 25 літрів і більше, що містить необхідний індивідуальний мінімум одягу, предметів гігієни, медикаментів, інструментів, засобів індивідуального захисту та продуктів харчування. Всі речі повинні

бути новими (періодично поновлюваними) і не використовуватись у повсякденному житті. Екстрена валіза призначена для максимально швидкої евакуації із зони надзвичайної події – землетрусу, повені, пожежі, у разі загостреної криміногенної обстановки, епіцентру військових дій і т.п. Вантаж у рюкзаку треба укладати рівномірно. Добре мати рюкзак з "підвалом" (нижнім клапаном).

1. Зберіть документи та гроші - (паспорт, свідоцтво про народження, документи на житло, військовий квіток, свідоцтво пенсійне, інвалідне, документи про освіту, трудову книжку; гроші – готівка та банківські карти)
2. Необхідна техніка – зарядні пристрої для телефонів, павербанки, радіоприймач, ліхтарик, сигнальні пристрої, компас, годинник, ніж, ракети для сміття, компактний набір інструментів, олівець, блокнот, голка, нитки, сірники, запальнички.
3. Одяг та гігієнічні засоби – теплий одяг (за можливості – термо-ковдра), спідню білизну, надійне зручне взуття, необхідні засоби особистої гігієни.
4. Здоров'я – аптечка (включно препарати, які вживаєте кожного дня) також рецепти на медикаменти.
5. Посуд та продукти – посуд, в якому можна приготувати, розігріти, зберегти їжу; вода, та продукти харчування на три доби, які довго зберігаються і не потребують додаткового приготування.

➢ ПРИ РАПТОВОМУ АРТОБСТРІЛІ:

НА ВУЛИЦІ:

- якщо ви почули свист снаряда (він схожий більше на шорох), а через 2-3 секунди – вибух, відразу падайте на землю;
- негайно лягайте на землю туди, де є виступ (початок тротуару, бордюр), або хоча б в невелике заглиблення. Якщо поруч є бетонна конструкція – лягайте поруч з нею, але подалі від споруд, які можуть обрушитися або спалахнути при прямому влученні;
- захист дають земляні щілини або траншеї, неглибокі підземні колодязі й широкі труби водостоку, канави глибиною 1-2 метри на відкритому місці, оглядові ями відкритого (на повітрі) гаража або СТО, а також каналізаційні люки;
- більшість снарядів розриваються безпосередньо над ґрунтом, тому осколки у момент вибуху розлітаються на висоті менше 30-50 см над поверхнею, тому лежати треба, щоб знизити шанс потрапляння осколків;
- лягайте, обхопивши голову руками, закривайте долонями вуха і відкрийте рот – це врятує від контузії, вбереже від акустичного удару.

НА РОБОЧОМУ МІСЦІ:

- у випадку, коли авіаційний удар, обстріл застав Вас на робочому місці, слід діяти за вказівками керівників підприємства, установи, закладу та їх підрозділів, посадових осіб з питань цивільного захисту.

У МІСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ:

- Під час обстрілу в транспорті знаходитися небезпечно!
- якщо перші вибухи застали вас в дорозі на власному автомобілі – негайно зупиняйте машину і швидше шукайте укриття;
- у випадку, якщо обстріл застав вас у маршрутці, тролейбусі або трамваї – слід негайно зупинити транспорт, відбігти від дороги в напрямку «від будівель і споруд» і залягти на землю;
- якщо ви перебуваєте в автотранспорті, який став мішенню для прямого обстрілу, зупиніться і негайно залишіть його, краще з протилежного від обстрілу боку. Лягайте на землю, але не поруч з машиною, і поповзом перебирайтеся в більш надійне місце біля узбіччя дороги, в кювет;

- рухайтеся короткими відстанями відразу ж після наступного вибуху;
- легкова машина або автобус – помітна ціль. Найбільша небезпека – вибух бензобака. Дізнавайтеся стан дороги за добу – можливі руйнування мостів, повне блокування доріг.

У БУДИНКУ:

- якщо в будинку є підвал – спуститися в підвал;
- якщо підвалу немає – спуститися на нижні поверхи. Чим нижче, тим краще. В ідеалі – всім на перший поверх;
- заздалегідь знайти саму внутрішню кімнату, чим більше бетону навколо, тим краще (знайти несучі стіни), якщо всі кімнати зовнішні – вийти на сходову площадку;
- слід зайняти приміщення, які розташовані подалі від вікон, балконів (коридор, ванна кімната, тощо) і дочекатись закінчення вибухів;
- якщо відомо, з якого боку ведеться обстріл, то вибрати найвіддаленішу кімнату з протилежного боку;
- у тому місці, що буде вибрано, сісти на підлогу біля стіни – чим нижче людина перебуває під час попадання снаряда, тим більше шансів, що його не зачепить осколком. Знову ж, не навпроти вікон. Вікна можна обладнати диванними подушками (великими, щільними, але краще мішками з піском), закрити масивними меблями, але не порожніми (набити мішками з піском або речами, але щільно);
- ні в якому разі не можна вибігати з будинків на вулицю, користуватися ліфтом, ховатися під деревами (навіть коли під деревом є зручне для укриття місце). По звершенню нальоту або обстрілу слід обережно залишити будинок. Якщо будинок було зруйновано, або він отримав пошкодження необхідно взяти із собою речі, як при евакуації.

ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ОБСТРІЛУ (БОМБАРДУВАННЯ):

- залишаючи місце притулку, не давайте собі розслабитися. Тепер вся ваша увага має бути сконцентрована собі під ноги!;
- не піднімайте з землі ніяких незнайомих вам предметів: авіабомба, ракета або снаряд могли бути касетними!;
- бойові елементи часто розриваються при падінні, але можуть вибухнути пізніше, в руках – від найменшого руху або дотику;
- вся увага – дітям і підліткам: не дайте їм підняти що-небудь з-під ніг!

➢ ПРИ ЗАГРОЗІ РУЙНАЦІЇ БУДІВЛІ ТА ПІД ЗАВАЛАМИ

ЯКЩО Є ЗАГРОЗА РУЙНУВАННЯ БУДІВЛІ:

- Якомога швидше залишити споруду
- Не користуйтесь ліфтом – від в будь-який момент може зупинитися, користуйтесь сходами
- Візьміть з собою гроші та документи, та лише за умови, що їхній пошук не затримає вас у приміщенні.
- Повідомте іншім людям. які перебувають у будинку про загрозу обвалу.
- Під час евакуації не створюйте тисняву в дверях.
- Коли опинитесь на вулиці відійдіть на безпечну відстань від будівлі.

ЯКЩО ВИ ОПИНИЛИСЬ ПІД ЗАВАЛОМ:

- Привертайте до себе увагу усіма можливими та безпечними способами.
- Після обвалу треба якомога швидше покликати когось на допомогу.
- Люди навколо мають розуміти, що ви живі і потребуєте допомоги.
- Якщо вас хтось почув, опишіть де саме ви перебуваєте, що вас оточує, чи ви цілі.
- Якщо вас уже почули, зберігайте спокій та чекайте, поки розберуть завал.

ЯКЩО НІХТО НЕ ВІДПОВІДАЄ НА КРИКИ:

- Дуже обережно спробуйте звільнити з-під завалу руки й ноги.
- Спробуйте обережно розібрати уламки навколо себе.
- За жодних обставин не ставайте на перегородки й хиткі місця.
- Намагайтесь не чіпати зайвий раз те, на чому все тримається.
- Якщо поруч телефон обов'язково скористуйтесь ним: зателефонуйте до спеціальних служб або ж привертайте увагу рятувальників ліхтариком чи звуком.
- Якщо сил кричати вже немає, спробуйте створити гучні звуки, постукавши чимось по металу (скажімо тубах чи батареях)
- Намагайтесь не мерзнути, якщо поряд є теплі речі, обов'язково накритесь ними.

➢ НАТОВП:

У ЗАКРИТОМУ ПРИМІЩЕННІ:

- Якщо ви потрапили на масовий захід, то перш за все зверніть увагу на запасний вихід.
- Опинившись у натовпі, обов'язково спустоште свої кишені, позбувшись твердих предметів неправильної форми. Викиньте ручки, олівці, калькулятори або записні книжки. Так ви убезпечите від травм цими предметами себе та оточуючих людей.
- Зніміть занадто вільні, довгі або декоровані металевими предметами елементи одягу.
- Зніміть будь-які предмети, які можуть здавити шию: ланцюжки, краватки, медальйони на шнурку, шнурівка куртки та інше.
- Зніміть всю біжутерію і будь-які коштовності. Окуляри також не повинні бути на обличчі.
- Якщо є час і можливість, то зав'яжіть туго шнурки, щоб уникнути падіння.
- Щоб захистити грудну клітку від стискання, тримайте руки зігнутими в ліктях, направивши кулаки вгору.
- А для того, щоб ви могли вільно дихати у натовпі, зчепіть руки перед грудьми в замок.
- Уникайте будь-яких місць звуження приміщення, виступів, стін і глухих кутів — саме там буде максимальний тиск натовпу.
- Дитину посадіть собі на плечі.

У НАТОВПІ НА ВУЛИЦІ:

- Керуйтеся тими ж правилами, що і в натовпі у закритому приміщенні.
- При можливості зверніть у провулки або йдіть через прохідні двори.
- Як укриття можуть бути під'їзди, через які легко можна потрапити на дах.
- Здалеку звертайте увагу на кіоски, рекламні щити, стовпи і арапети та намагайтеся їх уникнути.
- Не зупиняйтеся і не піднімайте із землі предмети.
- Не зупиняйтеся, навіть якщо отримали травму. Оглядати рани доведеться у безпечному місці.

ПРИ ПАДІННІ У НАТОВПІ:

- Зігніть руки і ноги, прикрийте голову руками, зігнуті ноги підтягніть до тулуба.
- Упріться руками та однією ногою в землю і різко підведіться по ходу руху натовпу.
- Якщо з першого разу вам не вдасться встати, не впадайте у відчай і повторіть спроби.

➢ ПІД ЧАС ПЕРЕСТРІЛКИ:

- якщо стрілянина застала вас на вулиці, відразу ж ляжте й озирніться, виберіть найближче укриття й проберіться до нього, не піднімаючись у повний зріст.

- Укриттям можуть служити виступи будинків, пам'ятники, бетонні стовпи або бордюри, канави.
- Пам'ятайте, що автомобіль – не найкращий захист, тому що його метал тонкий, а пальне – вибухонебезпечне.
- За першої нагоди сховайтеся у під'їзді будинку, підземному переході, дочекайтеся закінчення перестрілки;
- проводьте заходи для порятунку дітей, за необхідності прикрийте їх своїм тілом.
- За можливості повідомте про інцидент співробітників поліції;
- якщо в ході перестрілки ви перебуваєте у будинку, – укрийтеся у ванній кімнаті й ляжте на підлогу, тому що перебувати у кімнаті небезпечно через можливість рикошету.
- Перебуваючи в укритті, стежте за можливим початком пожежі. Якщо пожежа почалася, а стрілянина не припинилася, залиште квартиру й сховайтеся в під'їзді, далі від вікон.

3.4. Дії та правила поведінки при виникненні пожежі

У разі виявлення пожежі (ознак горіння) необхідно негайно повідомити про це телефоном 101, 112 пожежно-рятувальну службу, назвавши при цьому адресу об'єкта та вказавши кількість поверхів будівлі, місце виникнення пожежі, обстановку на пожежі, наявність людей та повідомивши своє прізвище. Невелике загоряння можно спробувати загасити підручними первинними засобами пожежогасіння. Провести термінову евакуацію (вивід) працівників та студентів з навчальних корпусів та приміщень починаючи з поверху, де виникла пожежа. Покидаючи приміщення знеструмити все електрообладнання та оргтехніку, щільно зачинити вікна та двері. Покидання будівлі навчального корпусу здійснювати по сходах, у порядку визначеному планом евакуації структурного підрозділу. Не користуйтеся ліфтами, електромережу можуть раптово вимкнути. По закінченню евакуації зібратися у встановленому наказом для кожного підрозділу місці, для проведення поіменної звірки евакуйованих. У разі виявлення відсутності будь-якого співробітника, або студента і не можливості зв'язатися з ним по мобільному каналу зв'язку, негайно з'ясувати, хто і де його востаннє бачив та поінформувати про це керівника.

Якщо ви опинились у будівлі охопленій пожежею:

Перш чим пройти через приміщення охоплене вогнем, накрийтеся з головою мокрим пальто, плащем, куском тканини. Двері у задимлене приміщення відкривайте обережно, щоб уникнути спалаху полум'я від швидкого притоку свіжого повітря. Якщо в приміщенні дим, потрібно закрити ніс і рот вологим хусткою або шарфом, лягти на підлогу і поповзом пробиратися до виходу — внизу диму менше. Якщо на Вас загорівся одяг, лягайте на підлогу (землю) і перекачуйтеся, збийте полум'я, бігти не можна – це ще дужче роздує полум'я. Не відкривайте двері та вікна, щобб уникнути притоку повітря та розповсюдженню пожежі.

3.5. Дії та правила поведінки при аваріях з викидом (розливом) радіоактивних речовин.

При оголошенні сигналу *"РАДІАЦІЙНЕ ЗАРАЖЕННЯ"*:

- привести у готовність засоби індивідуального захисту і тримати їх постійно при собі;
- по команді керівництва одягнути засоби індивідуального захисту на себе;
- для захисту поверхні тіла від забруднення радіоактивними речовинами використовувати одежу, комбінезони, чоботи, плівкові (полімерні) накидки, куртки або плащі;

- уменшіть проникнення радіаційних речовин в будинок, для чого щільно закрийте вікна та двері, щілини заклейте;
- загерметизувати продукти харчування і створити в ємкостях запас води;
- відключити електронагрівальні прилади;
- далі діяти за рекомендаціями штабу цивільного захисту.

Не панікуйте, слухайте повідомлення. Попередьте сусідів по службовому приміщенню. Підготуйтеся до можливої евакуації. Перед виходом з приміщення від'єднайте всі споживачі електричного струму від електромережі.

На випадок виникнення надзвичайної ситуації, пов'язаної із загрозою або початком забруднення повітря радіоактивною речовиною учасники навчально –виховного процесу та працівники університету підлягають укриттю в підвальних приміщеннях навчальних корпусів та станції метро «Наукова», «Ботанічний сад».

Якщо за умовами радіаційної обстановки подальше перебування людей у споруді (на вулиці) небезпечно, тоді проводиться евакуація населення. Слідкуйте за повідомленнями управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення області. Уточніть час початку евакуації, місце подання автотранспорту. Залишаючи квартиру (будинок), вимкніть джерела електроенергії, візьміть з собою документи, гроші, необхідні речі, вдягніть протигаз (респіратор або змочену ватно-марлеву пов'язку), накидку або плащ, гумові чоботи.

Після прибуття до нового місця проживання, необхідно провести дезактивацію засобів захисту органів дихання, одягу, взуття і санітарну обробку покровів шкіри на обладнаному санітарному обмивочному пункті (СОП) або самостійно. Самостійна обробка полягає у видаленні радіоактивних речовин з відкритих часток шкірних покривів тіла, одягу, взуття і засобів захисту. Послідовність дії така: зняти накидку (плащ, пальто і т. д.) і, ставши спиною проти вітру, витрусити її. Після того повісити одяг на перекладину (мотузку) і віником (щіткою) змести з неї радіоактивний пил.

Після цього потрібно почистити взуття щіткою або будь-яким підручним засобом і вимити водою. Для обробки шкіри можна використовувати сухі тампони, рушник і т. д.

У подальшому проводиться повна санітарна обробка на мийних пунктах (бані, пральні і т. д.) з заміною одягу.

Перед початком проведення санітарної обробки і після неї необхідно пройти дозиметричний контроль.

3.6 Дії у випадку загрози хімічного зараження виконуються за сигналом *"ХІМІЧНЕ ЗАРАЖЕННЯ".*

Отримавши цей сигнал надіньте засоби індивідуального захисту органів дихання, найпростіші засоби захисту шкіри (плащі, накидки), заховайтеся у захисній споруді або покиньте район аварії. Якщо ж відсутня така можливість то необхідно залишитись у приміщенні, провести його герметизацію, включити радіо і чекати повідомлень штабу цивільного захисту. Запам'ятайте! Надійна герметизація приміщення повністю виключає проникнення сильнодіючих отруйних речовин (далі – СДОР) в приміщення. Покинувши зону зараження СДОР, зніміть верхній одяг, залиште його на вулиці, прийміть душ, умийтесь з милом, промийте очі і пополощіть рот. При підозрі на ураження СДОР пийте побільше рідини (чай, молоко і т.д.) та зверніться за допомогою до медичного працівника.

Засоби індивідуального захисту органів дихання: фільтруючі промислові протигази. При дуже високих концентраціях – ізолюючі протигази і захисний одяг. При їх відсутності – ватяна марлева пов'язка або рушник, попередньо змочені водою або 5% розчином лимонної кислоти.

3.7 Дії та правила поведінки при обмороженні.

Розтирайте рукою відморожені частини тіла. В опалювальному приміщенні зігрійте обморожену частину тіла, розтерши спиртом. Горілкою, одеколоном сухою вовняною тканиною, фланеллю. Потім накласти суху пов'язку і утеплити ватою або тканиною.

4. **Заходи щодо запобігання виникнення терористичних актів на території університету**.

Сигналами для негайного прийняття рішень щодо дій, пов'язаних з терористичним актом, можуть бути:

- наявність у приміщенні, на території підозрілого предмета, який може бути вибуховим пристроєм;
- надходження загроз по телефону, в усній або письмовій формі;
- захоплення терористами в заручники співробітників, знаходження підозрілих осіб в приміщеннях чи на території.

У всіх випадках керівник структурного підрозділу зобов'язаний діяти так, щоб забезпечити безпеку працівників та студентів від можливих негативних наслідків терористичного акту.

Ознаки, які можуть вказувати на наявність вибухового пристрою:

- наявність на знайденому предметі проводів, вірьовок, ізострічки;
- підозрілі звуки, клацання, цокання годинника, які надходять від предмету;
- від предмету надходить характерний запах мигдалю або інший незвичайний запах.

Дії при знаходженні предмету, схожого на вибуховий пристрій

- Не торкатися, не підходити, не пересувати знайдений підозрілий предмет! Не палити, утриматись від використання засобів радіозв'язку, в тому числі і мобільного, поблизу даного предмету.
- Негайно сповістити про знайдений підозрілий предмет в правоохоронні органи по вказаним телефонам.
- Зафіксувати час та місце знаходження.
- Звільнити від людей небезпечну зону в радіусі не менше 100 м.
- По можливості забезпечити охорону підозрілого предмету та небезпечної зони.
- Необхідно забезпечити (допомогти забезпечити) організовану евакуацію людей, з території прилеглої до небезпечної зони.
- Дочекатися представників правоохоронних органів, вказати місце знаходження підозрілого предмету, час та обставини його знаходження.
- Далі діяти по вказівці представників правоохоронних органів.

5. Правила користування індивідуальними засобами захисту

5.1 Правила користування респіратором

Респіратори застосовують для захисту органів дихання від радіоактивного і грунтового пилу. Респіратор – це фільтруюча півмаска, оснащена двома клапанами вдиху, одним клапаном видиху, наголовачем і носовим затискачем. При вдиху повітря проходить через усю зовнішню поверхню півмаски і фільтр, очищається від пилу і через вдихувальні клапани потрапляє в органи дихання. При видиху повітря виходить назовні через видихальний клапан. Принцип дії респіратора грунтується на тому, що при вдиху повітря послідовно проходить крізь фільтрувальний поліуретановий шар маски, де очищається від грубодисперсного пилу, потім крізь фільтрувальний полімерний волокнистий матеріал, де очищається від тонкодисперсного пилу. Після очищення повітря крізь клапани вдиху потрапляє у підмасковий простір та в органи дихання. При видиханні повітря з підмаскового простору виходить через клапан видиху.

Порядок користування респіратором

Надягніть респіратор РК-3 на обличчя так, щоб підборіддя і ніс були всередині. Тасьми натягніть на тім'я голови і на потилицю. Відрегулюйте їх довжину за допомогою протяжок. Кінці носового затискача притисніть до носа. Дії при тривалому користуванні респіратором. Якщо в респіраторі накопичилась волога від повітря, що видихається, то її видаляють з підмаскового простору через видихальний клапан. Для цього треба періодично схиляти голову вниз. Якщо респіратор використовується для захисту від радіоактивного пилу при об'ємному виділенні вологи, його можна зняти на 1-2 хв. Після видалення з нього ганчіркою вологи, знову одягти респіратор у вище вказаній послідовності.

5.2 Правила користування протигазом

Протигази призначені для захисту органів дихання, обличчя та очей від отруйних і радіоактивних речовин та бактеріальних засобів. Принцип дії фільтруючого протигазу грунтується на ізоляції органів дихання від забруднюючого навколишнього середовища й очищення вдихаємого повітря від токсичних аерозолів і парів у фільтруючо-поглинаючій системі. При використанні протигаза необхідно:

- надіти сумку з протигазом через праве плече так, щоб вона була на лівому боці.
- відрегулювати за допомогою пряжки довжину плечового ременя так, аби його краї опинилися на рівні талії.
- вийняти маску ГП–5, ГП-7 та протигазовий фільтр марки із сумки, відкрутити захисні кришки з фільтра і прикрутити його до маски.
- затримати дихання, заплющити очі, взяти маску ГП-5, ГП-7 обома руками так, щоб великі пальці були ззовні, а решта – всередині.
- прикласти в нижню частину маски підборіддя, різким рухом рук вгору і назад, натягнути маску на тім'я голови. Маска повинна щільно прилягати до обличчя. У разі необхідності відрегулюйте щільність прилягання маски зміною довжини тясми за допомогою протяжок.
- видихнути повітря, відкрити очі, продовжувати дихати.

6. Правила надання першої медичної допомоги

6.1 Штучне дихання:

- потерпілого покласти на горизонтальну поверхню;
- очистити рот і глотку потерпілого від слини, слизу, землі та інших сторонніх предметів, якщо щелепи щільно стиснуті - розсунути їх;
- закинути голову потерпілого назад, поклавши одну руку на лоб, а іншу на потилицю;
- зробити глибокий вдих, нагнувшись до потерпілого, герметизувати губами область його рота і зробити видих. Видих повинен тривати близько 1 секунди і сприяти піднесенню грудної клітини потерпілого. При цьому ніздрі потерпілого повинні бути закриті, а рот накритий марлею або носовою хусткою з міркувань гігієни;
- частота штучного дихання - 16-18 разів на хвилину;
- періодично звільняти шлунок потерпілого від повітря, натискаючи на подложечную область.

6.2 Непрямий масаж серця:

- потерпілого укласти на спину на рівну і тверду поверхню, розстебнути ремінь і воріт одягу;

- стоячи з лівого боку, накласти одну долоню кисті на нижню третину грудини, другу долоню покласти хрестоподібно зверху і справити сильне дозований тиск у напрямку до хребта;
- натискання виробляти у вигляді поштовхів, не менш 60 в 1 хвилину.

При проведенні масажу серця у дорослого необхідно значне зусилля не тільки рук, а й усього корпусу. Ефективність непрямого масажу серця забезпечується тільки в поєднанні зі штучним диханням. Їх зручніше проводити удвох. При цьому перший робить одне вдування повітря в легені, потім другий виробляє 5 натискань на грудну клітку. Якщо у потерпілого відновилася серцева діяльність, визначився пульс, обличчя порожевіло, то масаж серця припиняють, а штучне дихання продовжують у тому ж ритмі до відновлення самостійного дихання.

6.3 При непритомності:

- покласти потерпілого на спину так, щоб голова була трохи опущена, а ноги підняті;
- звільнити шию і груди від одягу, що стискує;
- тепло укрити, прикласти грілку до ніг;
- натерти віскі нашатирним спиртом і піднести до носа вату, змочену в ньому;
- окропити холодною водою;
- при тривалому стані непритомності зробити штучне дихання;
- після приходу до тями дати питво.

Телефони есктренного виклику:

Служба спаіння при пожежі	101
Поліція	102
Швидка медична допомога	103
Аварійна газова служба	104
Служба екстреної допомоги ДСНС	112

Телефони чергових служб університету:

Оперативний черговий по університету	702-18-07
Штаб цивільго захисту університету	702-18-08
Пожежна охорона ХНУРЕ, інспектор	702-11-18
Охорона	702-10-95

Розроблено:
пров.фах. штабу ЦЗ
Євген АНПІЛОГОВ

Узгоджено:
проректор з АГР
Григорій ВЕДМІДЬ